

Venäjän, kulttuurin ja sukupuolen tilat

S u v i S a l m e n n i e m i,
I r i n a S a v k i n a
& M a r j a S o r v a r i

Tämä *Idäntutkimuksen* Tila-teemanumero juhlistaa Venäjän kielen ja kulttuurin professorin **Arja Rosenholmin** 60-vuotissyntymäpäivää. Se kokoaa yhteen kollegojen, ystävien ja yhteistyökumppaneiden kirjoituksia, jotka käsittelevät Arjan tuotannon keskeisiä teemoja.

Arja Rosenholm on syntynyt 1.9.1954 Porissa. Hän opiskeli Berliinissä (Freie Universität Berlin) slaavilaista ja germaanista filologiaa sekä naistutkimusta vuosina 1974–1984. Nadežda Hvoštšinskajaa käsittelevä lisensiaatintutkielma valmistui Jyväskylän yliopistoon vuonna 1991. Tämän jälkeen hän on työskennellyt pääsääntöisesti Tampereen yliopistossa, ensin assistenttina ja vuodesta 2005 lähtien professorina. Vuonna 1999 valmistui Venäjän naiskysymystä 1860-luvulla käsittelevä, paljon kiitosta saanut väitöskirja *Gendering Awakening. Femininity and the Russian Woman Question of the 1860s*.

Arja Rosenholmin tutkimustoimintaa luonnehtii temaattinen ja teoreettinen moninaisuus, innovatiivisuus ja kansainvälisyys. Innostus uusiin aiheisiin ja näkökulmiin on leimaa antavaa

Arjan uralle – hän ei ole tyytynyt tallaamaan valmiita polkuja, vaan on aktiivisesti etsiytynyt aiemmin tutkimattomien kysymysten äärelle ja monitieteisiin tutkimusyhteisöihin. Hän on toiminut lukuisten uusien tutkimusalojen avaneiden kansainvälisten projektien ideoijana ja johtajana sekä ollut mukana toimittamassa useita merkittäviä kansainvälisiä tieteellisiä julkaisuja ja järjestämässä sekä kotimaisia että kansainvälisiä seminaareja ja konferensseja. Erityisen tärkeä monitieteinen yhteisö Arjan uralla on

Arja Rosenholm

ollut sukupuolentutkimus. Merkittävä kansainvälinen läpimurto oli vuonna 1992 Helsingissä järjestetty konferenssi ”Gender Restructuring in Russian Studies”, joka keräsi monia sittemmin Venäjän sukupuolentutkimuksen kärkinimiksi nousseita tutkijoita sekä lännestä että Venäjältä. Konferenssin esitelmistä koottu ja yhdessä Marianne Liljeströmin ja Eila Mäntysaaren kanssa toimitettu samanniminen julkaisu kuuluu alan uraauurtaviin julkaisuihin.

Arja on tuonut erityisen merkittävän panoksen Venäjän kirjallisuudentutkimukseen nostamalla esiin naisten kirjoittamaa kirjallisuutta 1700-luvulta tähän päivään. Hänen naisten kirjoittamaa kirjallisuutta käsittelevä laaja tieteellinen tuotantonsa tunnetaan erinomaisesti niin lännessä kuin Venäjälläkin. Väitöskirjan lisäksi Arja on julkaissut aiheesta yksin ja yhdessä muiden kanssa kymmeniä artikkeleja ja toimitettuja teoksia kuten *Models of Self. Russian Women's Autobiographical Texts* (2000), ”*Ja živu ot potšty do potšty...*” *Iz perepiski Nadeždy Dmitrijevny Hvoštšinskoi* (2001) ja *Vieldeutiges Nicht-Zu-Ende-Sprechen. Thesen und Momentaufnahmen aus der Geschichte russischer Dichterinnen* (2002). Yhdessä Suvi Salmenniemen ja Marja Sorvarin kanssa toimitettu teos *Naisia Venäjän kulttuurihistoriassa*, joka ilmestyy Gaudeamuksen kustantamana tänä syksynä, avaa venäläisten naisten kulttuurihistoriaa suomalaiselle lukijakunnalle.

Arja Rosenholm on tuonut uusia näkökulmia Venäjän tutkimukseen myös soveltamalla ekokriittistä teoriaa muun muassa maskuliinisuuksien, naisten kirjoittaman kirjallisuuden ja

median tutkimukseen. Vuosina 2006–2009 hän johti Suomen Akatemian rahoittamaa suomalais-venäläistä tutkimusprojektia ”Making a Good Life. Post-Soviet Selves in the Russian Mass media 1980–2006”, jonka tuloksena ilmestyi muun muassa yhdessä Kaarle Nordenstrengin ja Elena Trubinan kanssa toimitettu *Russian Mass Media and Changing Values* (Routledge, 2010). Uuden tutkimuksellisen avauksen tekee myös Arjan parhaillaan käynnissä oleva Suomen Akatemian rahoittama tutkimushanke ”Water as Cultural Space: Changing Values and Representations” (2012–2016). Se avaa kiinnostavia poikkitieteellisiä näkökulmia veden kulttuurihistoriallisiin merkityksiin.

Tilan teemaa Arja on käsitellyt viime vuosina erityisesti populaarikulttuurin kautta. Vuonna 2013 hän organisoii kansainvälisen konferenssin ”Topographies of Popular Culture”, joka järjestettiin yhteistyössä kahden tutkimusryhmän kanssa: suomalais-venäläisen ”Kult-tovary: fenomen massovoi kultury v sovremennoi Rossii” -ryhmän ja Tampereen yliopiston ”Kielen ja kirjallisuuden tilat” -ryhmän kanssa. Konferenssin pohjalta on valmistella yhdessä Irina Savkinan kanssa toimitettava venäjänkielinen artikkelikokoelma.

Arja Rosenholm on myös innostava ja pidetty opettaja. Hän on toiminut useiden väitöskirjojen tinkimättömänä ja auliisti tietoa ja kontakteja jakavana ohjaajana sekä mentorina nuoremmille kollegoille. Hänen ansiostaan monet meistä ovat innostuneet tutkimaan Venäjää, sukupuolta ja kulttuuria – ja jääneet sille tielle yhdessä Arjan kanssa.